

5. SINIF

OKUMA BECERİLERİ
METİN VE SORULARI

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

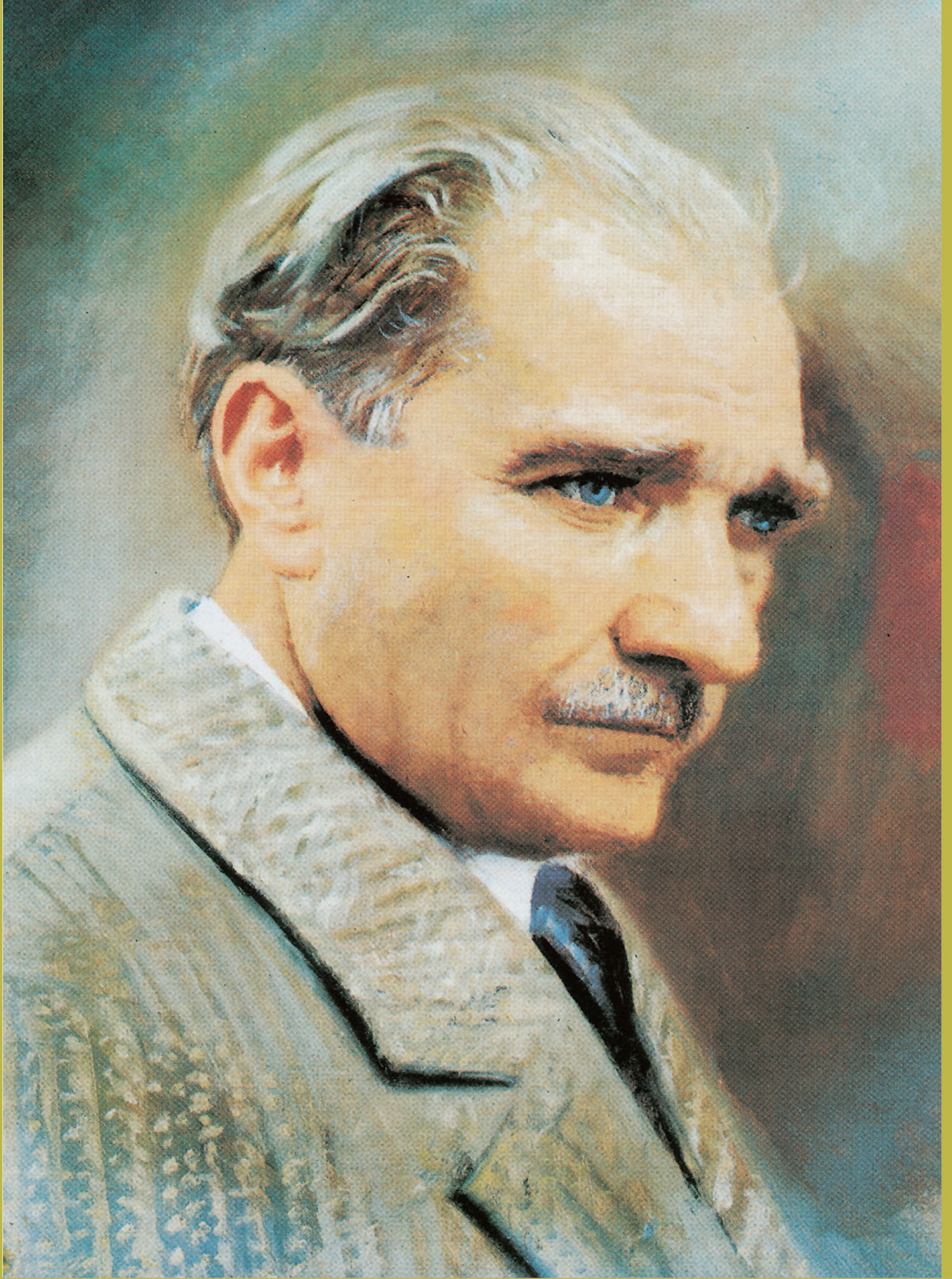
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namûsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

MEHMET'İN İSTANBUL GEZİSİ

Bu hafta güzel bir haber aldım: İstanbul'a gidecektim.

Annemin önümüzdeki hafta İstanbul'da işi vardı. Babam da memlekette işleri olduğu için evde olmayacaktı. İstanbul'u görmeyi çok istiyordum. Çok heyecanlıydım çünkü Mine teyzemi ve eşi Ayhan abiyi de görecektim. Onları, neredeyse bir yıldır görmüyordum.

İstanbul'a hızlı trenle gidecektik. Tren pazartesi sabahı 06.00'da hareket edecekti. Çok erkeeeen! Annem, beni sabah saat 04.45'te uyandırdı. Yataktan kalkınca ona, "Farkında mısın, hava daha karanlık!" demişim. Annem bunu, tatil boyunca herkese tebessümle anlattı. Hazırlandıktan sonra taksiye bindik ve tren garına gittik. Acele ediyorduk, bir an önce trene binip uyumak istiyorduk.

Trene bindiğimizde annemin arkadaşı İlknur teyzenin bizden önce geldiğini gördük. Tren hareket etmeden on dakika önce Duygu teyze de geldi. Tren tam zamanında hareket etti. Duygu teyze, "Bir Devlet Tiyatrosuna bir de Devlet Demiryollarına geç kalmam çünkü ikisi de tam saatinde hareket eder. Ben de ona göre zamanında yetişirim." deyince herkes güldü. Ama ben onun ne demek istediğini uykusuzluktan anlayamamıştım. Artık üç buçuk saat sürecek yolculuğumuz başlamıştı. Ekranda trenin bazen 260 km/saat hızla gittiği görülüyordu. Çok şaşıırıyordum çünkü bana yavaş gidiyormuşuz gibi geliyordu.

Sabah çok erken kalktığımız için acıkmıştık. Bir şeyler atıştırdıktan sonra hepimiz uyumuşuz. Uyandığımda Pendik durağına gelmiştik. Artık İstanbul'daydık.

Mine teyzem o gün bizi garda karşıladı ve annemin arkadaşlarını da evinde kahvaltıya davet etti. Önce teyzemle sarılıp hasret giderdim. Teyzemin evine ilk kez gidiyordum. Kahvaltıdan sonra annemin arkadaşları, kalacakları otele gittiler.

Teyzem ve Ayhan abiyle İstanbul'da güzel bir tatil hayal ediyordum. O güzel tatilin ilk gününde Ayhan abiyle bol bol macera ve komedi filmi izledik. Tatilim daha ilk günden iyi geçeceğı benziyordu.

Ertesi gün annem sabah erkenden işi nedeniyle Şile'ye gitti. Teyzem salı günü için izin almıştı. Annem, öğleden sonra geldi. Teyzem bizi, görmeyi çok istediğim Kız Kulesi'ne götürdü.

Kız Kulesi

Kız Kulesi'ne tekneyle geçtik. Oraya varınca kulede istediğiniz kadar kalabiliyormuşsunuz. Biz de bunu duyunca bir saate yakın orada kaldık. Kız Kulesi'yle ilgili birçok efsane olduğunu iç mekânın duvarında asılı tabloların birinden öğrendim. Bunlardan birini sizinle de paylaşayım: “Bizans Dönemi’yle ilgili efsanede falcılar dönemin kralına, ‘Sevgili kızını yılan sokmasından kaybedeceksin!’ diye kötü bir haber verirler. Kral da kızını yılan sokmasın diye Kız Kulesi’ni yaptırıp oraya yerleştirir. Ancak genç bir subay, kralın kızına âşık olur. Günlerden bir gün genç subay, prensese sunmak için bir sepet üzüm hazırlar. Sepetin içine gizlenen bir yılan, talihsiz prensesi zehirler.”

Kız Kulesi’nin içini gezdikten sonra terasına çıktık. Oradan İstanbul’un görüntüsü muhteşemdi. Karşıda bir yanda Topkapı Sarayı, Ayasofya-i Kebir Cami-i Şerifi, Sultanahmet Camisi bir yanda ise Galata Kulesi’ni görüyordum. Onları yakından görmeyi çok istiyordum. Terasta bir de ne göreyim? Kocaman bir dürbün!..

Dürbüne defalarca madenî para atıp Osmanlı Devleti zamanından kalan bu eserleri seyrettim. Bol bol resim çektirdik. Sonra tekneyle geri döndük.

Kültür gezimin ilk durağından sonra, İlknur ve Duygu teyzeyle Samatya'da Tarihî Çınaraltı Kahvesi'nde buluştuk. Deniz kenarında olan bu kahvehane Boğaz Köprüsü'ne bakıyordu. Bu mekânda herkes çay, kahve içiyor; yanlarında getirdikleri yiyecekleri yiyerek sohbet ederken Boğaz Köprüsü'nü ve denizi seyrediyordu. Böyle bir şehirde gezmek beni heyecanlandırıyordu. Artık yorulmuştuk, İlknur ve Duygu teyzeden izin isteyip teyzemin evine doğru yola çıktık.

İstanbul'daki ilk günüm çok güzel geçmişti. Annem ertesi gün yine toplantıları olduğu için erkenden yatmıştı. Bu, benim işime geliyordu. Çünkü o zaman biraz geç yatabiliyordum. Uyku saatlerimi sadece tatil günlerinde biraz aksatırım yoksa bu konuda çok hassasımdır. Ayhan abiyle o akşam olduğu gibi çizgi film kahramanlarından, onların maceralarından bazen de değişik konulardan bahsetmek hoşuma gidiyordu. Ayhan abiyle yaptığımız sohbetlerden pek çok bilgi ediniyordum.

Ertesi gün evde yalnız kalamayacağım için teyzemle onun iş yerine gittik. Teyzem mimar. İş yerindeki odasını, birkaç arkadaşıyla birlikte paylaşıyordu. O gün boş olan bir masaya da beni oturtular. Ben biraz kitap okudum. Teyzemin çalıştığı firma, yüksek bir bina inşa ediyormuş. Rezidans dedi galiba... Anladığım kadarıyla teyzem orada şantiye şefiymiş, binanın planını da o çizmiş. Bana göre o iş yerinde en çok teyzem çalışıyordu. Ayrıca onun yaptıklarını iş yerindekiler de beğeniyordu bence. Teyzemle gurur duydum. Ben de teyzem gibi işimde başarılı olmak istiyorum. Başarılı bir pilot olmak şimdiki hayalim tabii!

O günün akşamında teyzemle eve döndüğümüzde annemin uyuduğunu fark ettik. Yorulmuş olmalıydı... O uyanınca biraz sohbet ettik, tabii hemen günü nasıl geçirdiğimi sordu. Çok güzel geçtiğini söyledim. O gece annem yine erken yatsın diye dua ediyordum, öyle de oldu. Ben teyzemle biraz daha vakit geçirebilecektim, bu güzel bir haberd. Teyzemle ben birkaç saat daha oturduktan sonra Ayhan abim nöbetten döndü. O gün hepimiz çok yorulmuştuk, vakit de geç olmuştu, uyumak için odalarımıza çekildik.

Ertesi sabah annem beni erken kaldırdı çünkü onunla birlikte Üsküdar'a gidecektik. İşimiz öğleden sonra bitti ve eve döndük. O gün akşam yemeğini Ayhan abi hazırladı. O yemek yaparken kimseyi mutfağa sokmazmış. Ayhan abi yemek yaparken mutfağı rahat kullanmayı seviyormuş. Ardından bir iki saat süren temizlik yapması gerekiyormuş teyzemin. Fakat teyzem, "Yemeği çok lezzetli yaptığı için bu temizliğe değiyor." dedi. Duyduklarım doğruymuş, hazırlanan lezzetli akşam yemeğini afiyetle yedikten sonra günün şefine teşekkür etmezsek ayıp olurdu...

İstanbul'daki işimiz bitmişti. Cuma günü erken kalkmayacaktık. Cuma günü kahvaltıyı annem hazırladı. Bize "Bugün beni kimse dışarı çıkaramaz, evde dinleneceğim." dedi. Teyzem o gün de bizimle zaman geçirmek için izin almıştı. Hepimizin dinlenme günüydü.

Geldik İstanbul'da geçireceğimiz son günümüze. O gün cumartesiydi. Ayhan abi de o gün İstanbul kültür turu için bize eşlik edecekti. Kahvaltıdan sonra yola çıktık. Dolmuş, vapur ve tramvaya binerek Sultanahmet'e gittik. Burası, yerli ve yabancı turistlerle kaynıyordu. Annem, Tekirdağ'dan gelen bir arkadaşıyla buluşacaktı çünkü Sultanahmet Meydanı'ndaki turistik yerleri daha önce defalarca gezmiş. Beni gezdirmeye görevini de Mine teyzem ve Ayhan abiye vermişti. Kültür turumuza önce Osmanlı padişahlarının ve yakınlarının yaşadıkları sarayla başladık. Saraya biletle giriliyordu ve ben çok heyecanlıydım. Topkapı Sarayı, Fatih Sultan Mehmet Han tarafından 1460-1478 tarihleri arasında yaptırılmış. 1924'te Mustafa Kemal Atatürk'ün emriyle müzeye dönüştürülmüş. Sarayın dört avlusu, bir harem bölümü varmış.

Topkapı Sarayı

Birinci avluda padişahın geçiş töreni yapılmış. Bu bölüm halka açık tek avluymuş. Dördüncü avluda da köşkler bulunuyormuş. Sarayın bahçe kapısı da iç bölümleri de çok gösterişliydi. Müzeye dönüştürülen sarayda padişahların

yaşadığı dönemlerde kullanılan pek çok eşya hatta “Kaşıkçı Elması” adlı büyük bir elmas da sergileniyordu. Beni en çok etkileyen bölüm ise savaş aletlerinin bulunduğu bölümdü: kılıçlar, topuzlar, kabzalar, çelik zırhlar, başlıklar vb.

Sarayın “Mukaddes Emanetler” diye adlandırılan ve yirmi dört saat Kur’an-ı Kerim okunan bölümünde ise Hz. Muhammed’in hırkası, sakal-ı şerifi, Uhud Savaşı’nda kırılan dişinin saklandığı mahfaza, ayak izi, kullandığı bazı eşyalar vb.nin bulunduğunu öğrendim. Onlar, yüzyıllar öncesinden kalmış hatıralardı ve benim için onları görmek heyecan vericiydi.

Topkapı Sarayı’nın içindeki her bölümde resim çektiremeyeceğinizi biliyor muydunuz? İşte bu yüzden sadece izin verilen bölümlerinde fotoğraf çektirebildim.

Sultanahmet Meydanı ve Ayasofya-i Kebir Cami-i Şerifi

Muhteşem Topkapı Sarayı gezimiz bitince Sultanahmet Meydanı çok kalabalık olduğu için Sultanahmet Camisi, Ayasofya-i Kebir Cami-i Şerifi ve Yerebatan Sarnıcı’nı gezemedim. Onların önünde sadece resim çektirmekle yetindim. Çünkü buradaki tarihî yapıların hepsini bir günde gezmek mümkün değildi. Buraları bir dahaki sefere mutlaka gezmek istiyorum.

Bu arada Beyoğlu’ndan yürüyerek Galata Kulesi’ne doğru yola koyulduk. Daha sonra fönikülere (çekmeli vagon) bindik. Bu föniküler, Osmanlı Sultanı Abdülaziz tarafından yaptırılan dünyanın en eski ikinci yer altı toplu taşıma tüneli imiş. Şimdi modern hâle getirilmiş ama Beyoğlu ile Galata Kulesi arasındaki yokuşu bu fönikülerle çıkmak zaman makinesine binmiş hissini veriyor insana.

Galata Kulesi

Tabii ki görmeyi hayal ettiğim yerlerden biri de 528 yılında Bizans İmparatoru Anastasius(Anastasyus) tarafından fener kulesi olarak inşa ettirilen Galata Kulesi'ydi. Oraya ulaşmıştık. Sağ olsun tüm büyüklerim, bana orayı göstermek için o gün yorulmuş oldular kuleyi. Onlara teşekkür ediyorum.

Akşam dönüş için vapura bindiğimizde elinde gitarıyla şarkı söyleyen müzisyenleri dinledik. Dinlediğim eski şarkılar benim de hoşuma gitmişti. Günün yorgunluğuyla dinlenirken kulağım hep o eski şarkılardaydı. Harika bir İstanbul gezisi olmuştu. Son akşamımızda üzüldüğüm tek şey vardı: Tatil bitiyordu ve teyzemi çok özleyecektim.

Ertesi gün tekrar hızlı trenle Ankara'nın yolunu tuttuk. Evimizi de özlemiştim ama aklım İstanbul'da ve teyzemdeydi. Hoşça kal İstanbul! Tekrar görüşürüz...

MEB, ÖDSGM, Veri Analizi İzleme ve Değerlendirme

Daire Başkanlığı (Mart 2022)

SORULAR

1. Aşağıdakilerden hangileri Mehmet'in İstanbul'a gitme sebeplerindendir?

Uygun olan bütün seçenekleri işaretleyiniz.

- ☐ İstanbul'u görmek istemesi
- ☐ Hızlı trenle seyahat etmek istemesi
- ☐ Teyzesini ve Ayhan abisini özlemesi
- ☐ Teyzesi ve Ayhan abisiyle güzel bir tatil geçirmeyi hayal etmesi
- ☐ Annesiyle seyahat etmek istemesi

2. Mehmet, sabah saat 04.45'te kalkınca annesine, "Farkında mısın, hava daha karanlık!" diyor. Annesinin, bunu tatil boyunca herkese "tebessümle" anlatmasının sebebi ne olabilir? Yazınız.

3. Mehmet, İstanbul'daki kültür gezisinde aşağıdaki tarihî eserlerin hangi özellikleri hakkında bilgi edinmiştir?

Sizin için bir tanesi verilmiştir.

Kız Kulesi →
 Topkapı Sarayı →
 Galata Kulesi → Tarihi ve inşa ettirilme nedeni hakkında bilgi edinmiştir.

4. Mehmet'in gezemediği tarihî yapılar aşağıdakilerden hangileridir?

- ☐ Ayasofya-i Kebir Cami-i Şerifi
☐ Yerebatan Sarnıcı
☐ Dünyanın en eski ikinci yer altı toplu taşıma tüneli
☐ Sultanahmet Camisi

5. Efsane; eski çağlardan beri söylenegelen, olağanüstü varlıkları, olayları konu edinen hayalî hikâye, söylencedir.

Aşağıdakilerden hangisi, metinde Kız Kulesi'yle ilgili aktarılan efsaneden çıkarılabilecek bir sonuç değildir?

- A) Kral, yılanların kaleye yüzerek ulaşabileceğini düşünememiştir.
 B) Kral, kızının sonunu önceden anlayabilmiştir.
 C) Genç subay, istemeden de olsa prensesin sonunu hazırlamıştır.
 D) Kral, kızını yaşayacağı sondan kurtaramamıştır.

6. Mehmet'le olan ilişkisinden hareketle Ayhan abi için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?
- A) Çocukça davranışlar sergileyen biridir.
- B) Çocuklarla iletişim kuramayan bir insandır.
- C) Çocukları seven, önemseyen ve onlara değer veren biridir.
- D) Misafirlerini kendi kurallarına göre yönlendiren bir ev sahibidir.

7. Mehmet seçeceği meslekte teyzesi gibi olmak istediğini belirtiyor. Mehmet'in bu düşüncesinde etkili olan aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Teyzesinin iş yerindeki yoğunluğu
- B) Teyzesinin yüksek bina inşaatı yapması
- C) Teyzesinin işinde yöneticiliği tercih etmesi
- D) Teyzesinin mesleğinde başarılı ve özenli olması

8. “O gece annem yine erken yatsın diye dua ediyordum, öyle de oldu. Ben teyzemle biraz daha vakit geçirebilecektim, bu güzel bir haberdi. Teyzemle ben birkaç saat daha oturduktan sonra Ayhan abim nöbetten döndü. O gün hepimiz çok yorulmuştuk, vakit de geç olmuştu, uyumak için odalarımıza çekildik.”

Mehmet'in metindeki altı çizili ifadeyi kullanma nedenlerini yazınız.

1. Neden:.....

2. Neden:.....

9. Topkapı Sarayı'yla ilgili metinden edindiğiniz bilgileri tabloda işaretleyiniz.

TOPKAPI SARAYI	
Pek çok tarihî yapının bir arada bulunduğu Sultanahmet Meydanı'ndadır.	
Yerli yabancı pek çok turistin ziyaret ettiği tarihî bir mekândır.	
Sergilenen eşyalar, Osmanlı Dönemi'nin sadece günlük yaşamını yansıtmaktadır.	
Hız. Muhammed'in yüzyıllar öncesine ait mukaddes hatıralarını barındırmaktadır.	
Küçük bir saraydır ve tek bölümden oluşmaktadır.	
Fatih Sultan Mehmet tarafından yaptırılıp Atatürk'ün emriyle müzeye çevrilmiştir.	

10. Mehmet ve yanındakiler Sultanahmet Meydanı'ndan Galata Kulesi'ne nasıl gidiyorlar? Yazınız.

11. Mehmet İstanbul'daki fönikölere binince "...Beyoğlu ile Galata Kulesi arasındaki yokuşu bu fönikölere çıkmak zaman makinesine binmiş hissinin veriyor insana." demıştır. Bu ifadeyi hangi bilgiye dayanarak söylemiş olabilir? Yazınız.

12. Metne göre Galata Kulesi'nin inşa edilme nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Şehir savunmasında kullanmak
 B) Fener kulesi olarak kullanmak
 C) İstanbul'u seyretnmek
 D) Turizme kazandırmak

13. Mehmet İstanbul'a hangi gün gitmiştir? Yazınız.

14. Metne göre Mehmet'in aşağıda verilen özelliklerinden ikisini işaretleyip bunları metinden birer gerekçe ile destekleyiniz.

☐ Meraklı çünkü

.....

☐ Yaşına uygun davranışlar gösteriyor çünkü.....

.....

☐ Tarihe ve kültüre ilgisi var çünkü .

.....

☐ Müziği seviyor çünkü

.....

☐ Gezmeyi seviyor çünkü.....

.....

15. Metindeki olaylardan bazılarının gerçekleşme günleri karşlarına yazılmıştır. Belirtilmeyen günleri de siz yazınız.

- Mehmet'in macera ve komedi filmi seyretmesi → pazartesi

- Mehmet'in annesinin Şile'ye gitmesi →salı

- Mehmet'in, teyzesiyle iş yerine gitmesi→.....

- Vapurda şarkıcıların eski şarkıları söylemesi →cumartesi

- İstanbul'dan Ankara'ya dönülmesi →.....

- Mehmet'in, annesiyle Üsküdar'a gitmesi→.....

- Kız Kulesi'ne düzenlenen gezi →.....

- Mehmet'in Ayhan abisinin onlara akşam yemeği hazırlaması →
.....

meb.gov.tr

Ölçme, Değerlendirme
ve Sınav Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

5.SINIF

OKUMA BECERİLERİ
METİN VE SORULARI